

آذربایجان و تمایل به عضویت در ناتو

سرویس آذربایجان / خبرگزاری آران

خبرگزاری آران / سرویس آذربایجان :

نویسنده: س تانیسلاو گنجینسکی

پس از آنکه پایگاه اطلاع رسانی «یوریزا نت» به نقل از منبعی در فرماندهی نیروهای متحد پیمان آتلانتیک شمالی اعلام کرد که آذربایجان در آینده نزدیک و آسان تر از گرجستان و اوکراین می تواند به عضویت ناتو درآید، تحلیل گران این خبر را به عنوان انتشار عمدی خبر و برنامه ریزی شده تلقی کردند. در آن گزارش آمده بود که تا پیش از این بروکسل و باکو اعتقاد داشتند که ابتدا گرجستان عضو ناتو خواهد شد و سپس آذربایجان، اما در حال حاضر اعتقاد بر این است که با عنایت به تغییر اوضاع منطقه ای و بین المللی ممکن است در سال آینده آذربایجان به نامزد اول عضویت در ناتو تبدیل شود.

با این ملاحظه، روابط گسترده و تاریخی- فرهنگی آذربایجان با ترکیه که از جمله اعضاء فعال ناتو است و نیز اهمیت راهبردی آذربایجان به ویژه برای امنیت انرژی زمینی خطوط لوله طراحی شده ناباکو و ترکیه &ndash؛ یونان &ndash؛ ایتالیا برخی دلایل و توجیهاتی است که برای اثبات مدعای بازگفته می توان به آنها اشاره کرد. این توجیهات به عبارتی دلالی هستند که باعث افزایش حمایت از آذربایجان در سال های آینده خواهند شد. به این اعتبار می توان نتیجه گرفت که اگر باکو درخواست عضویت در ناتو را ارائه کند به احتمال زیاد این امر از بیش از درخواست تفلیس و کی یف مطمئن نظر قرار خواهد گرفت. از سوی دیگر اگر بروکسل نیز تصمیم به الحاق باکو به این پیمان بگیرد، روسیه به اندازه موارد کی یف و تفلیس نمی تواند از تحقق این امر ممانعت به عمل آورد. شایان ذکر است که همان پایگاه اطلاع رسانی با اسناد به یک مقام وزارت امور خارجه آذربایجان اعلام کرد که بروکسل و باکو مشغول «مذاکرات درباره الحاق باکو به ناتو» هستند و ترکیه، رومانی، لهستان، بریتانیا و کشورهای بالتیک از این امر پشتیبانی نمی کنند.

باید به این مهم نیز التفات داشت که آذربایجان بر خلاف گرجستان و اوکراین تا کنون هیچ وقت تمایل خود به عضویت در ناتو را به صورت آشکار ابراز نکرده است. اما، امتناع از این امر به واسطه «مسأله روسیه» و واکنش های منفی آن نیست که برخی کارشناسان سیاسی در باکو از آن به عنوان «مظهر سنت سلطه گری» یاد می کنند. نخبگان سیاسی آذربایجان منافع ملی کشور خود را به خوبی درک می کنند که نمونه آن رامی توان در رابطه با واکنش باکو به سخنان اوباما، رئیس جمهور آمریکا در قاهره مورد ارزیابی قرار داد. اوباما در این سخنرانی مسلمانان جهان را مخاطب قرار داد، ولی جویید حسین وف، رئیس شورای آذربایجان- آمریکا معتقد است که اوباما بایستی در اظهارات خود برای دولت و ملت ارمنستان توضیح داد که تفسیری خاص از تاریخ دلیل قانع کننده ای برای اشغال نیست. از سوی دیگر اوباما صادقانه به یک موضوع مهم دیگر اعتراف کرد و گفت: «تجربه کوزوو، آبخازیا و اوستیای جنوبی نشان داد که آمریکا در زمان ریاست جمهوری جرج بوش تمایل نداشت مناقشات منطقه ای به صورت اساسی و بر اساس برداشت تحقیقی از عدالت حل شوند و فقط منافع خود را در نظر داشت. بوش این مناقشات عمدتاً بهین بست رسیده را از طریق عوض کردن حکومت یکی از کشورهای طرف مناقشه حل می کرد». مابزودی خواهیم فهمید که آیا قالب فکری مقامات فعلی آمریکا در رابطه با مناقشه قره باغ تغییر کرده یا خیر؟

در خصوص اینکه عضویت در ناتو برای باکو چه چیزی بهارمغان خواهد آورد، به چند مورد می توان اشاره کرد. اولاً، تیرگی روابط آذربایجان با ایران که نفوذ آن در «خاورمیانه بزرگ» رو به افزایش است، از پی آمدهای حتمی این اقدام خواهد بود. ایران بر خلاف نظر مقامات و کارشناسان باکو، با ارمنستان روابط همکاری جویانه خوبی برقرار کرده که می توان آن را به همکاری راهبردی تعبیر کرد. نکته قابل توجه این است که عده ای از شخصیت های رسمی ایران از سفر اخیر شیمعون پیرز، رئیس جمهور اسرائیل به باکو اظهار نارضایتی کردند. خانم پاشویوا، نماینده مجلس جمهوری آذربایجان در این رابطه گفت: «ایران حق ندارد همبستگی اسلامی را به آذربایجان بیاموزد. باکو برای تحقق همبستگی اسلامی تلاش های زیادی کرده و می کند، اما ملت آذربایجان مواضع ایران را در قبال اشغال اراضی ما توسط ارمنستان فراموش نکرده است». ثانیاً، آذربایجان در نقطه تقابل مستقیم ناتو و سازمان پیمان امنیت جمعی قرار خواهد گرفت که قرار است در نشست شورای این سازمان که 14 ژوئن در مسکو برگزار خواهد شد، موافقتنامه ای درباره تشکیل نیروهای واکنش سریع (عملیاتی) تدوین و نهایی شود. ثالثاً، آذربایجان زیر فشار سه گانه از سوی ایران در جنوب، ارمنستان در غرب و روسیه در شمال (مسکو مجبور خواهد شد به تغییرات در ساختار ژئوپلیتیکی ماورای قفقاز واکنش از خود نشان دهد) قرار خواهد گرفت. ولی بدتر از همه این است که از دست دادن قره باغ برای همیشه، بهائی است که آذربایجان باید در راه عضویت در پیمان آتلانتیک شمالی بدهد.

از سوی دیگر، تحولات هفته ها و ماه های اخیر از جمله تلاش ها برای عادی سازی روابط بین ترکیه و ارمنستان گواه آن است که دیپلماسی ارمنینیز در میدان سیاسی غرب بیش از همه جمهوری های ماورای قفقاز با اقبال مواجه شده و در مرکز توجه قرار دارد. همین امر که گروه های فشار نیرومند ارمنی در اروپا و آمریکا «کریدور» عضویت ترکیه در اتحادیه اروپا را مسدود کرده و اینکه ترکیه برای اولین بار پس از دوره مصطفی کمال با مسأله حفظ تمامیت ارضی خود روبرو شده، نشانگویایی از شدت این فشارها است. با این ملاحظه، ادعاهای یون رامبرگ، سفیر نروژ در آذربایجان مبنی بر اینکه باکو می تواند زیر چتر امنیتی ناتو درآمده و از این طریق توانمندی های اقتصادی و ضریب امنیتی خود را افزایش دهد، واجد حقیقت دانسته نمی شود. واهی بودن امیدهای «آرمان گرایانه» مقامات فعلی گرجستان به اینکه ناتو به نفع آن هاجنگد، حتی عدم واکنش این پیمان به جدایی اوستیای جنوبی و آبخازیا و شناسایی رسمی استقلال آن ها از سوی روسیه، گواه آن است که نباید به وعده های ناتو زیاد امیدوار بود.

بنا به اظهار نظر آشکار تحلیل گران آمریکایی، ایالات متحده باید در زمینه تقسیم بندی فضای خاور میانه بزرگ به نفع خود پیش دستی می کرد، اما روسیه با تجاوز نظامی خود گرجستان و واشنگتن در این زمینه سبقت گرفت. حالا تحلیل گران آمریکایی با دقت تمام افزایش نقش ژئوپلیتیکی ایران در منطقه ای را دنبال می کنند که در زمان خودامپراتوری نیرومند ایرانی را تشکیل می داده و عراق و افغانستان را هم در برمی گرفته است. در این رابطه آمریکایی ها به آذربایجان هم نیم نگاهی دارند. غرب برای الحاق باکو به ناتو باید پیوندهای 300 ساله آذربایجان با روسیه را قطع کند. با همین هدف است که غربی ها درصدد آنند تا چهره ای از دشمن از سویه برای آذربایجان ها ترسیم. این در حالی است که خطر واقعی برای آذربایجان که منطقه اشیه ای دو امپراطوری سابق ایرانی و روسی قرار گرفته، می تواند از جهت دیگر، چشمه گیرد. بنابراین، آذربایجان قبل از اینکه درباره

عضویت در پیمان آتلانتیک شمالی، تصمیم نگیرد، باید به خود، د، ناب مانا ه مضا، آن، مذاقه کند.

پایان پیام.

منبع : ایراس